

Læreplan i vg2 helsearbeiderfag

Fastsatt som forskrift av Utdanningsdirektoratet 11. februar 2021 etter delegasjon i brev av 13. september 2013 fra Kunnskapsdepartementet med hjemmel i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) § 3-4 første ledd.

Gjelder fra 01.08.2021

Om faget

Fagenes relevans og sentrale verdier

Vg2 helsearbeiderfag handler om å utvikle yrkesutøvere som kan bidra til å dekke behovet for kompetanse i grunnleggende sykepleie og miljøarbeid i alle deler av helsetjenesten. Programfagene handler om å kunne gi helsehjelp, forebygge ensomhet og bidra til et aktivt liv for pasienter og brukere. Det handler også om å utvikle yrkesutøvere som har praktiske ferdigheter og vilje og evne til å arbeide for kontinuerlig kvalitetsforbedring. Programfagene skal videre bidra til å utvikle profesjonelle yrkesutøvere med empati og evne og vilje til å yte helhetlig omsorg og samhandle med mennesker med ulike hjelpebehov.

Alle fag skal bidra til å realisere verdigrunnet for opplæringen. Vg2 helsearbeiderfag skal bidra til at helsefagarbeideren kan kommunisere og samhandle med mennesker med ulike bakgrunn og livssituasjon. Programfagene skal bidra til å utvikle etisk bevissthet og forståelse av likeverd, likestilling, respekt og toleranse som grunnleggende verdier. Videre skal programfagene bidra til god dømmekraft og profesjonelt faglig skjønn hos yrkesutøveren.

Kjerneelementer

Kropp, helse og omsorg

Kjerneelementet kropp, helse og omsorg handler om å ivareta pasienters og brukeres helhetlige helse. I dette inngår hvordan kultur, levevaner, kosthold, hygiene og smittevern kan bidra til å fremme livskvalitet, helse og mestring. Det handler også om akutt og kronisk sykdom, vekst og aldring og funksjonsnedsettelse. Videre handler det om å observere, vurdere og utføre grunnleggende sykepleie for å ivareta pasienters og brukeres behov for helsehjelp. Kjerneelementet handler også om helsefremmende arbeid, miljøarbeid, habilitering og rehabilitering, omsorg og helhetlige pasientforløp. Å lindre lidelser og legge til rette for en verdig død inngår også.

Dialog, relasjon og veiledning

Kjerneelementet dialog, relasjon og veiledning handler om å kommunisere og samhandle med mennesker fra ulike kulturer med ulike alder, bakgrunn og livssituasjon og ulike behov. Det handler også om å bidra til å utvikle helsekompetansen til pasienter og brukere. Kjerneelementet handler videre om å samhandle med andre yrkesgrupper og frivillige organisasjoner og å rapportere og dokumentere arbeid. Dessuten inngår å gi og ta imot veiledning

og å forstå betydningen av egen atferd og egne holdninger i møte med andre mennesker.

Hjelpemidler, teknologi og velferdsteknologi

Kjerneelementet hjelpemidler, teknologi og velferdsteknologi handler om å bruke medisinsk utstyr og å ta i bruk hjelpemidler og teknologi som bidrar til å gi personer med hjelpebehov bedre livskvalitet, mer trygghet og større mulighet til å klare seg på egen hånd. Det handler også om å bruke hjelpemidler og teknologi for å avlaste pårørende og gi dem trygghet og om hvordan teknologi kan forbedre og effektivisere tjenestene i helse- og omsorgssektoren. Videre handler det om å bruke riktige arbeidsteknikker og arbeidsstillinger i yrkesutøvelsen.

Etikk og regelverk

Kjerneelementet etikk og regelverk handler om å møte mennesker i ulike livssituasjoner med omsorg og empati. Videre handler det om systematisk kvalitetsforbedring, brukermedvirkning og pasientsikkerhet. Kjerneelementet handler også om profesjonell yrkesutøvelse, yrkesetiske retningslinjer, regelverk i helse- og omsorgssektoren og om helse, miljø og sikkerhet. Det handler også om å reflektere over etiske dilemmaer.

Tverrfaglige temaer

Folkehelse og livsmestring

I vg2 helsearbeiderfag handler det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring om helsefremmende arbeid ved å legge til rette for at pasienter og brukere kan mestre utfordringer, oppleve mening og livsglede og ha tiltro til egne ressurser. Det handler videre om å veilede pasienter og brukere til å ta gode helsevalg i tråd med anbefalinger fra helsemyndighetene og om å identifisere sykdomstegn og forhindre, utsette og forebygge sykdom.

Demokrati og medborgerskap

I vg2 helsearbeiderfag handler det tverrfaglige temaet demokrati og medborgerskap om pasient- og brukermedvirkning i helsearbeidet. Det handler om å respektere andres meninger og synspunkter i møte med pasienter og brukere og andre samarbeidspartnere. Demokrati og medborgerskap handler videre om å ivareta verdiene i vårt demokratiske samfunn som grunnlag for profesjonell yrkesutøvelse. Det handler også om hvordan partene i arbeidslivet samarbeider for å utvikle et bedre arbeidsliv.

Bærekraftig utvikling

I vg2 helsearbeiderfag handler det tverrfaglige temaet bærekraftig utvikling om å reflektere rundt og ta miljøbevisste valg i yrkesutøvelsen. Å ta miljøbevisste valg innebærer blant annet å kildesortere, å redusere bruk av engangsutstyr og å begrense matsvinn.

Grunnleggende ferdigheter

Muntlige ferdigheter

Muntlige ferdigheter i vg2 helsearbeiderfag innebærer å kommunisere gjennom dialog, presentasjoner og rapporter. Det innebærer å kunne kommunisere med kolleger og mennesker i ulike livssituasjoner og fra ulike kulturer. Det innebærer også å kunne tilpasse eget språk til mottaker, innhold og formål og å lytte til og vise respekt for den man snakker med. Videre innebærer det å kunne bruke relevante faguttrykk og sikre at informasjon ikke bare blir gitt, men også forstått av mottakeren.

Å kunne skrive

Å kunne skrive i vg2 helsearbeiderfag innebærer å dokumentere relevante opplysninger, skrive rapporter og utarbeide planer og dokumentasjon i henhold til gjeldende krav. Det innebærer også å bruke et presist fagspråk og tilpasse tekster til ulike formål, mottakere og medier og å utveksle informasjon og bruke kildekritikk.

Å kunne lese

Å kunne lese i vg2 helsearbeiderfag innebærer å forstå og tilegne seg ny kunnskap og innsikt. Det innebærer å forstå faglitteratur, lovtekster, pasientopplysninger og planer. Det innebærer også å kjenne til og bruke relevant fagspråk i yrkesutøvelsen og kritisk vurdere relevans og troverdighet.

Å kunne regne

Å kunne regne i vg2 helsearbeiderfag innebærer å sette opp budsjett, føre regnskap og beregne forbruk av tid og materiell. Det innebærer å bruke regnearter og måleenheter i arbeidet med helse, ernæring og kosthold. Videre handler det om enkel medikamentregning.

Digitale ferdigheter

Digitale ferdigheter i vg2 helsearbeiderfag innebærer å bruke digitale ressurser for å finne, håndtere og dokumentere relevant informasjon om pasienter og brukere. Videre innebærer det å bruke faglig informasjon, kritisk

vurdere kildene som brukes, og vise digital dømmekraft. Det handler også om å bruke digitale ressurser som verktøy i eget arbeid og i tverrfaglig samarbeid.

Kompetansemål og vurdering

Kompetansemål og vurdering helsefremmende arbeid

Kompetansemål etter helsefremmende arbeid

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- planlegge, gjennomføre og vurdere tiltak som øker pasienters og brukeres motivasjon til å ivareta egen helse og livskvalitet
- gjøre rede for menneskers livsløp og helseutfordringer hos barn, unge og eldre
- forklare hva allmenntilstand er, gjøre rede for de vanligste tegnene og symptomene på sykdommer og skader og gjenkjenne sykdomsforverring
- gjøre rede for de vanligste sykdommene hos barn, unge og eldre, foreslå tiltak og delta i grunnleggende sykepleie
- gjøre rede for de mest brukte legemiddelgruppene, forklare administrasjonsformer og de vanligste virkningene og bivirkningene
- gjøre rede for aldringsprosesser og eldres behov for omsorg og sykepleie
- forklare hva hverdagsmestring, habilitering og rehabilitering er, og gi eksempler på forebyggende og helsefremmende tiltak
- drøfte betydningen av sosiale nettverk og foreslå tiltak for å forebygge ensomhet og psykiske lidelser
- beskrive symptomer på psykiske lidelser og rusmisbruk hos pasienter og brukere
- beskrive symptomer på underernæring og feilernæring og foreslå forebyggende og behandlende tiltak
- planlegge, tilberede og tilrettelegge måltider i tråd med råd fra helsemyndighetene
- ivareta hygiene i tråd med gjeldende retningslinjer og foreslå smitteverntiltak
- utføre førstehjelp etter gjeldende retningslinjer
- beskrive hva helhetlig omsorg og sykepleie innebærer for alvorlig syke, døende og deres pårørende
- gjøre rede for hva miljøarbeid er, og foreslå målrettede tiltak

Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse. Elevene viser og utvikler kompetanse i helsefremmende arbeid

når de bruker kunnskaper, ferdigheter og kritisk tenkning til å løse arbeidsoppgaver i programfaget.

Læreren skal legge til rette for elevmedvirkning og stimulere til lærelyst gjennom varierte arbeidsoppgaver. Læreren kan gi arbeidsoppgaver som dekker flere av eller alle programfagene. Læreren og elevene skal være i dialog om elevenes utvikling i helsefremmende arbeid. Elevene skal få mulighet til å uttrykke hva de opplever at de mestrer, og reflektere over egen faglig utvikling. Læreren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at elevene kan bruke veiledningen for å utvikle kompetansen sin i programfaget.

Standpunktvurdering

Standpunkt karakteren skal være uttrykk for den samlede kompetansen eleven har i helsefremmende arbeid ved avslutningen av opplæringen i programfaget. Læreren skal planlegge og legge til rette for at eleven får vist kompetansen sin i programfaget på varierte måter. Med utgangspunkt i kompetansemålene skal læreren vurdere hvordan eleven viser forståelse, evne til refleksjon og kritisk tenkning, og hvordan eleven mestrer utfordringer og løser oppgaver i ulike sammenhenger. Læreren skal sette karakter i helsefremmende arbeid basert på kompetansen eleven viser ved å planlegge, gjennomføre, vurdere og dokumentere eget faglig arbeid.

Kompetansemål og vurdering kommunikasjon og samhandling

Kompetansemål etter kommunikasjon og samhandling

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- beskrive ulike kommunikasjons- og relasjonsferdigheter og vise hvordan slike ferdigheter kan fremme trygghet og tillit
- drøfte betydningen av tverrfaglig samarbeid og helhetlig pasientforløp
- drøfte hva respekt og toleranse for andres kulturer og tradisjoner, livssyn og sosiale status innebærer
- vise empati og reflektere over egne holdninger og atferd og hva det vil si å vise endringsvilje
- forklare forskjellen på subjektiv og objektiv observasjon og rapportering og drøfte betydningen av korrekt rapportering, pasientsikkerhet og anonymitet
- gjøre rede for regelverk om taushetsplikt og personvern og drøfte hva dette innebærer for yrkesutøvelsen
- gjøre rede for strategier for konflikthåndtering og forebygge konflikter i praksis
- beskrive digitale kommunikasjonsverktøy som kan brukes i samhandling med pasienter, brukere, pårørende og helsepersonell

- reflektere over bruken av tvang og makt og gjøre rede for gjeldende regelverk

Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse. Elevene viser og utvikler kompetanse i kommunikasjon og samhandling når de bruker kunnskaper, ferdigheter og kritisk tenkning til å løse arbeidsoppgaver i programfaget.

Læreren skal legge til rette for elevmedvirkning og stimulere til lærelyst gjennom varierte arbeidsoppgaver. Læreren kan gi arbeidsoppgaver som dekker flere av eller alle programfagene. Læreren og elevene skal være i dialog om elevenes utvikling i kommunikasjon og samhandling. Elevene skal få mulighet til å uttrykke hva de opplever at de mestrer, og reflektere over egen faglig utvikling. Læreren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at elevene kan bruke veiledningen for å utvikle kompetansen sin i programfaget.

Standpunktvurdering

Standpunkt karakteren skal være uttrykk for den samlede kompetansen eleven har i kommunikasjon og samhandling ved avslutningen av opplæringen i programfaget. Læreren skal planlegge og legge til rette for at eleven får vist kompetansen sin i programfaget på varierte måter. Med utgangspunkt i kompetansemålene skal læreren vurdere hvordan eleven viser forståelse, evne til refleksjon og kritisk tenkning, og hvordan eleven mestrer utfordringer og løser oppgaver i ulike sammenhenger. Læreren skal sette karakter i kommunikasjon og samhandling basert på kompetansen eleven viser ved å planlegge, gjennomføre, vurdere og dokumentere eget faglig arbeid.

Kompetansemål og vurdering yrkesliv i helsearbeiderfag

Kompetansemål etter yrkesliv i helsearbeiderfag

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- reflektere over hva det vil si å være en profesjonell helsefagarbeider
- forklare hva pasient- og brukermedvirkning innebærer og bruke dette i yrkesutøvelsen
- gjøre rede for gjeldende regelverk om kvalitet i helse- og omsorgstjenesten og drøfte hva faglig forsvarlig og omsorgsfull helsehjelp innebærer
- gjøre rede for hva yrkesetikk er og reflektere over etiske problemstillinger
- planlegge, gjennomføre, dokumentere og vurdere eget arbeid

- gjøre rede for ulike hjelpemidler og velferdsteknologi som kan bidra til selvstendighet, og som kan opprettholde funksjoner i dagliglivet
- gjøre rede for gjeldende regelverk for håndtering av legemidler og helsearbeiderens ansvar og rolle
- bruke hjelpemidler og teknologi for å forbedre og effektivisere arbeidet
- beskrive prosedyrer for helse, miljø og sikkerhet og bruk av kvalitetssystemer
- forklare hvordan frivillige organisasjoner kan være en ressurs i helse- og omsorgstjenesten
- vurdere hvordan man kan gjøre miljøbevisste valg i yrkesutøvelsen
- gjøre rede for ergonomiske prinsipper og bruke disse i yrkesutøvelsen
- gjøre rede for prinsippene for universell utforming i forbindelse med yrkesutøvelsen
- ivareta egne rettigheter og plikter i arbeidsforholdet og gjøre rede for hvordan partene i arbeidslivet utfører sin samfunnsrolle i den norske modellen

Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse. Elevene viser og utvikler kompetanse i yrkesliv i helsearbeiderfag når de bruker kunnskaper, ferdigheter og kritisk tenkning til å løse arbeidsoppgaver i programfaget.

Læreren skal legge til rette for elevmedvirkning og stimulere til lærelyst gjennom varierte arbeidsoppgaver. Læreren kan gi arbeidsoppgaver som dekker flere av eller alle programfagene. Læreren og elevene skal være i dialog om elevenes utvikling i yrkesliv i helsearbeiderfag. Elevene skal få mulighet til å uttrykke hva de opplever at de mestrer, og reflektere over egen faglig utvikling. Læreren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at elevene kan bruke veiledningen for å utvikle kompetansen sin i programfaget.

Standpunktvurdering

Standpunkt karakteren skal være uttrykk for den samlede kompetansen eleven har i yrkesliv i helsearbeiderfag ved avslutningen av opplæringen i programfaget. Læreren skal planlegge og legge til rette for at eleven får vist kompetansen sin i programfaget på varierte måter. Med utgangspunkt i kompetansemålene skal læreren vurdere hvordan eleven viser forståelse, evne til refleksjon og kritisk tenkning og hvordan eleven mestrer utfordringer og løser oppgaver i ulike sammenhenger. Læreren skal sette karakter i yrkesliv i helsearbeiderfag basert på kompetansen eleven viser ved å planlegge, gjennomføre, vurdere og dokumentere eget faglig arbeid.

Vurderingsordning

Standpunktvurdering

Helsefremmende arbeid: Eleven skal ha én standpunkt karakter.

Kommunikasjon og samhandling: Eleven skal ha én standpunkt karakter.

Yrkesliv i helsearbeiderfag: Eleven skal ha én standpunkt karakter.

Eksamen for elever

Helsefremmende arbeid, kommunikasjon og samhandling og yrkesliv i helsearbeiderfag: Eleven skal opp til en tverrfaglig praktisk eksamen hvor de felles programfagene inngår. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt. Eksamen skal ha forberedelsesdel.

Eksamen for privatister

Helsefremmende arbeid: Privatisten skal opp til en skriftlig eksamen i programfaget. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt. Fylkeskommunen avgjør om privatister skal få forberedelsesdel ved lokalt gitt eksamen.

Kommunikasjon og samhandling: Privatisten skal opp til en skriftlig eksamen i programfaget. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt. Fylkeskommunen avgjør om privatister skal få forberedelsesdel ved lokalt gitt eksamen.

Yrkesliv i helsearbeiderfag: Privatisten skal opp til en skriftlig eksamen i programfaget. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt. Fylkeskommunen avgjør om privatister skal få forberedelsesdel ved lokalt gitt eksamen.

Helsefremmende arbeid, kommunikasjon og samhandling og yrkesliv i helsearbeiderfag: Privatisten skal opp til en tverrfaglig praktisk eksamen i disse felles programfagene. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt. Fylkeskommunen avgjør om privatister skal få forberedelsesdel ved lokalt gitt eksamen.